

TAG UWCH

1000N50-1

Z22-1000N50-1

DYDD MAWRTH, 24 MAI 2022 – PRYNHAWN

CYMRAEG: IAITH GYNTAF – U2 uned 5

**Rhyddiaith yr Oesoedd Canol, Yr Hengerdd a'r Cywyddau
(Papur Ysgrifenedig)**

2 awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur hwn, bydd angen llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc) arnoch chi.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch y **ddau** gwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion yn y llyfryn ateb a ddarperir ar wahân.

Pan fo gofyn i chi fynegi barn neu safbwynt, dylech roi eich rhesymau drostynt a chyfeirio at farn eraill lle bo'n briodol.

Dylech ddefnyddio termau beirniadaeth lenyddol a dyfyniadau.

Bydd y marcio yn ystyried ansawdd eich iaith a'ch mynegiant yn eich atebion.

Dylech dreulio **1 AWR** ar Adran A ac **1 AWR** ar Adran B.

Ni chaniateir defnyddio copïau o'r testunau gosod na geiriaduron yn yr arholiad hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Y mae pob cwestiwn yn gyfwerth o ran marciau.

Dangosir y marciau sydd ar gael mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn ynghyd â'r marciau a wobrwyr am ansawdd iaith ysgrifenedig.

Atgoffir chi mai papur synoptig yw hwn ac felly bydd yn profi gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau a ddatblygwyd wrth astudio'r pwnc e.e. dadansoddi a defnyddio iaith ysgrifenedig.

ADRAN A

1. Rhyddiaith yr Oesoedd Canol

Darllenwch y darn canlynol yn ofalus ac yna atebwch y **ddau** gwestiwn.

- (a) Esboniwch yn fanwl beth sy'n **digwydd** yn y dyfyniad. Yn eich ateb, cyfeiriwch at **arwyddocâd** yr hyn sy'n digwydd yn y darn yng **nghyd-destun** y chwedl. [15]
- (b) Dadansoddwch thema **hudoliaeth** yn y chwedl. Defnyddiwch y dyfyniad yn sylfaen i'ch ateb ond disgwylir eich bod yn cyfeirio at rannau perthnasol eraill o'r chwedl yn ogystal. [15]

Gwobrwyir eich iaith ysgrifenedig wrth ateb y ddau gwestiwn uchod. [15]

Ac yna y dechrewis y Gwydyl kynneu tan dan y peir dadeni. Ac yna y byrywyt y kalaned yn y peir, nny uei yn llawn, ac y kyuodyn tranoeth y bore yn wyr ymlad kystal a chynt, eithyr na ellynt dywedut. Ac yna pan welas Efnissyen y kalaned heb enni yn un lle o wyr Ynys y Kedyrn, y dywot yn y uedwl, 'Oy a Duw,' heb ef, 'guae ui uy mot yn achaws y'r wydwic honn o wyr Ynys y Kedyrn; a meuyl ymi,' heb ef, 'ony cheissaf i waret rac hynn.'

Ac ymedryaw ymlith kalaned y Gwydyl, a dyuot deu Wydel uonllwm idaw a'y uwrw yn y peir yn rith Gwydel. Emystynnu idaw ynteu yn y peir, nny dyrr y peir yn pedwar dryll, ac nny dyrr y galon ynteu. Ac o hynny y bu y meint goruot a uu y wyr Ynys y Kedyrn. Ny bu oruot o hynny eithyr diang seithwyr, a brathu Bendigeiduran yn y troet a guenwynwaew.

Sef seithwyr a dienghis, Pryderi, Manawydan, Gluieu eil Taran, Talyessin, ac Ynawc, Grudyeu uab Muryel, Heilyn uab Gwyn Hen.

Ac yna y peris Bendigeiduran llad y benn. 'A chymerwch chwi y penn,' heb ef, 'a dygwch hyt y Gwynuryn yn Llundain, a chledwch a'y wyneb ar Freinc ef. A chwi a uydwch ar y ford yn hir; yn Hardlech y bydwch seith mlyned ar ginyaw, ac Adar Riannon yn canu ywch. A'r penn a uyd kystal gennwch y gedymdeithas ac y bu oreu gennwch, ban uu arnaf i eiryoet. Ac y Guales ym Penuro y bydwch pedwarugeint mlyned. Ac nny agoroch y drws parth ac Aber Henuelen, y tu ar Gernyw, y gellwch uot yno a'r penn yn dilwgyr genhwch. Ac o'r pan agoroch y drws hwnnw, ny ellwch uot yno. Kyrchwch Lundein y gladu y penn. A chyrchwch chwi racoch drwod.'

ADRAN B

2. Yr Hengerdd a'r Cywyddau

Darllenwch y dyfyniadau a ganlyn yn ofalus ac yna atebwch y **ddau** gwestiwn.

Gwobrwyr eich iaith ysgrifenedig wrth ateb y ddau gwestiwn isod. [15]

- (a) Ysgrifennwch am gefndir y gerdd a'r bardd. Cyfeiriwch yn benodol at y **dyfyniad** isod er mwyn gwneud eich ateb yn berthnasol. [15]

Hawddamor, glwysgor glasgoed,
 Fis Mai haf, canys mau hoed,
 Cadarn farchog, serchog sâl,
 Cadwynwyrdd feistr coed anial,
 Cyfaill cariad ac adar,
 Cof y serchogion a'u câr,
 Cennad nawugain cynnadi,
 Caredig urddedig ddadi.
 Mawr a fudd, myn Mair, ei fod,
 Mai, fis difai, yn dyfod
 Ar fryd arddelw, frwd urddas,
 Yn goresgyn pob glyn glas.
 Gwasgod praff, gwisgad priffyrdd,
 Gwisgai bob lle â'i we wyrdd.
 Pan ddêl yn ôl rhyfel rhew,
 Pill doldir, pall adeildew –
 Digrif fydd, mau grefydd grill,
 Llwybr obry lle bu'r Ebrill –
 Y daw ar uchaf blaen dâr
 Caniadau cywion adar,
 A chog ar fan pob rhandir,
 A chethlydd a hoywddydd hir,
 A niwl gwyn yn ael gwynt
 Yn diffryd canol dyffrynt,
 Ac wybren loyw hoyw brynhawn,
 A glaswydd aml a glwyswawn,
 Ac adar aml ar goedydd,
 Ac irddail ar wiail wÿdd,
 A chof fydd Forfudd f'eurferch
 A chyffro saith nawtro serch.

(b) Dadansoddwch grefft ac arddull y bardd yn y dyfyniad isod.

[15]

Greddf gŵr, oed gwas;
Gwryd amddias.
Meirch mwth myngfras
A dan forddwyd mygrwas;
Ysgwyd ysgafn llydan
Ar bedrain mainfuan;
Cleddyfawr glas glân,
Eddi aur aphan.
Ni bi ef a fi
Cas yrhof a thi.
Gwell gwneif â thi,
Ar wawd dy foli!
Cynt ei waed i lawr
Nogyd i neithiawr.
Cynt i fwyd i frain
Nog i argyfrain.
Cu cyfaillt Ywain;
Cŵl ei fod o dan fain.
Marth im pa fro
Lladd un mab Marro.

DIWEDD Y PAPUR